

SIKKEL, De, uitgeverij in 1919 gesticht door Eugène de Bock en diens broer René.

E. de Bock werd in 1919 wegens zijn activistische sympathieën uit de Antwerpse stadsbibliotheek ontslagen. Hij verzamelde daarop via vrienden een kapitaal van 10.000 frank waarmee hij uitgeverij De Sikkel opstartte. E. de Bock werd binnen de uitgeverij in 1954 opgevolgd door zijn neef Karel de Bock en de uitgeverij werd tot een naamloze vennootschap omgevormd. In 1970 ontstond binnen de naamloze vennootschap Uitgeverscentrum een samenwerkingsverband tussen De Sikkel enerzijds en De Nederlandsche Boekhandel, Patmos en uit-

geverij **L. Opdebeek** anderzijds. Dit bracht de verhuizing van Antwerpen naar Kapellen met zich mee. Vanaf 1 januari 1980 werd De Sikkel opnieuw onafhankelijk en verhuisde ze opnieuw naar Malle. Aan het hoofd stond nog steeds K. de Bock.

Het profiel van De Sikkel was lang geïdentificeerd met de uitgever E. de Bock, die zelf ook enkele cultuurhistorische studies publiceerde. De allereerste uitgave van De Sikkel was *Heropbouw van de Schoenmarkt* van de architecten A. Francken en H. Delvaux (1919), terwijl de eerste roman een herdruk was van *Arm Vlaanderen* van **Reimond Stijns** en **Herman Teirlinck**. Tussen 1920-1921 publiceerde de uitgeverij het tijdschrift *Ruimte*, waarin activistische jongeren als **Herman Vos** en **Antoon Jacob** publiceerden. De Sikkel werd daarop ook de uitgever van enkele expressionistische auteurs geassocieerd met dit tijdschrift, zoals **Paul van Ostaijen**, **Gaston Burssens** en **Wies Moens**. Een van de eerste grote succesuitgaven was overigens *Celbrieven* van de wegens **activisme** veroordeelde Moens, wiens werk uit de gevangenis gesmokkeld diende te worden. De uitgeverij publiceerde daarnaast diverse reeksen over taal, kunst, geschiedenis en letterkunde. Voorbeelden hiervan zijn de reeksen *Nederlandse Dialektatlassen*, *Geschiedenis van de Vroomheid in de Nederlanden* (Sint Axters), en *Geschiedenis van de Vlaamse en Groot-Nederlandse Beweging* (Leo Picard). Daarnaast werden meteen van bij aanvang ook enkele pedagogische werken en enkele kinderboeken uitgegeven. Vanaf 1922 gaf De Sikkel het vakblad *De Bibliotheekgids* uit (Lode Baekelmans) en vanaf 1929 het bibliografische tijdschrift *De Boekenkast*. Naast cultuurhistorische werken publiceerde de uitgeverij tijdens het interbellum ook literatuur en poëzie.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef De Sikkel haar werkzaamheden voortzetten, en gaf werken uit als *Herinneringen* (1941) van **Hendrik de Man**, *Nederland in Frankrijk* (1941) van H. van Byleveld (pseudoniem van **Jean-Marie Gantois**), en de toesprakenbundel *Nieuwe Tijden* (1941) van **Frans Daels**.

In 1946 gaf De Sikkel als een van haar eerste naoorlogse publicaties het werk *Incivisme en repressie* uit, geschreven door Gerda de Bock (de dochter van Eugène).

Na de Tweede Wereldoorlog gaf de uitgeverij het tijdschrift *Tijd en Mens* uit (1952-1953), en publiceerde het ook werk van **Hugo Claus**, R.C. van de Kerckhove, Jan Walravens, Maurice d'Haese, en Libera Carlier. De uitgeverij zou zich na 1954 echter hoofdzakelijk richten op pedagogische uitgaven, zoals bijvoorbeeld de serie *Historische Verhalen voor de Jeugd* onder leiding van Cyriel Verleyen. Het belang van De Sikkel voor de V.B. nam na 1954 dan ook sterk af.

LITERATUUR: L.P., 'Eugeen De Bock zeventig jaar', in *De Standaard* (23 april 1959); – R. van Roosbroeck, 'E. De Bock ter

ere', in *De Periscoop* (april 1964); – *Vijftig jaar illustratie, vijftig jaar De Sikkel*, 1969; – J. de Ceulaer, 'Eugeen de Bock', in *Te Gast bij Vlaamse auteurs*, V, 1969; – G.C., 'Eugeen de Bock wordt tachtig en viert gouden jubileum van zijn uitgeverij', in *De Gazet van Antwerpen* (23 april 1969); – M. van Nieuwenborgh, 'Praten met uitgever Eugène de Bock (80). Kunst moet altijd een beetje boodschap zijn', in *Het Volk* (29 april 1969); – J. Vandelloo, 'Eugeen de Bock, Vlaams cultureel pionier', in *Nieuwe Rotterdamse Courant* (3 mei 1969); – Huldenummer Eugène de Bock van *Nu Nog* (maart-april 1974); – L. Simons, *Geschiedenis van de uitgeverij in Vlaanderen*, II, 1987; – L. Simons, *Eugène de Bock, 23 april 1889 – 22 juli 1981*, 1989.

ILLUSTRATIE(S), zie: taal.

NICO WOUTERS